

منابع و مأخذ

اسناد:

آرشیو اداره حفظ و نگهداری اسناد وزارت امور خارجه، اسناد بیوتابت، آلبوم‌های شماره ۷ و ۶ و ۳.
آرشیو خصوصی خانم نوش آفرین انصاری، نامه عباس میرزا به فتحعلی شاه.

کتاب‌ها:

- اجلایی، فرام، ۱۳۷۳، بنیان حکومت قاجار، نظام سیاسی ایلی و دیوان سلاطین مدرن، تهران: نشر نی.
- افشار یزدی، محمود، ۱۳۵۸، سیاست اروپا در ایران، ترجمه: ضیاءالدین دهشیری، تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افسار یزدی.
- انصاری، میرزا مسعود، ۱۳۴۹، سفرنامه خسرو میرزا به پترزبورگ، به تصحیح: فرهاد میرزا معتمددوله، به کوشش: محمد گلین، تهران: کتابخانه مستوفی.
- بروکلمان، کارل، ۱۳۴۶، تاریخ ملل و دول اسلامی، ترجمه: هادی جزایری، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
- پناهی سمنانی، محمد احمد، ۱۳۷۶، قائم مقام فراهانی چهره درخشان ادب و سیاست، تهران: نشر ندا.
- تاجبخش، احمد، ۱۳۶۲، سیاست‌های استعماری روسیه تزاری، انگلستان و فرانسه در ایران، تهران: اقبال.
- تفی‌زاده، سید حسن، ۱۳۳۸، خطابه آقای سید حسن تفی‌زاده (تاریخ اوایل انقلاب مشروطیت ایران)، تهران: انتشارات باشگاه مهرگان.
- جمالزاده، محمدعلی، ۱۳۷۲، تاریخ روابط ایران و روس، تهران: بنیاد موقوفات دکتر افسار.
- جهانگیر میرزا، ۱۳۳۷، تاریخ نو، به کوشش: عباس اقبال آشتیانی، تهران: علی اکبر علمی و شرکاء.
- دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۲، اسنادی از روابط ایران با منطقه قفقاز، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
- ذوقی، ایرج، ۱۳۶۸، تاریخ روابط سیاسی ایران و قدرتهای بزرگ، تهران: نشر پازنگ.
- رباحی، محمدامین، ۱۳۶۸، سفارتخانه‌های ایران، تهران: انتشارات توسع.
- سپهر، مورخ‌الدوله (احمدعلی)، ۱۳۶۲، ایران در جنگ بزرگ، تهران: نشر ادیب.
- شمیم، علی‌اصغر، ۱۳۷۱، ایران در دوره سلطنت قاجار، تهران: انتشارات علمی.
- طباطبائی مجد، غلامرضا، ۱۳۷۳، معاهدات و قراردادهای تاریخی در دوره قاجاریه، تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افسار.
- عبدالله‌یف، فتح‌الله، ۱۳۵۶، گوشه‌ای از تاریخ ایران، ترجمه: غلامحسین متین، تهران: انتشارات ستاره.
- عشقی، خانک، ۱۳۵۳، سیاست نظامی روسیه در ایران، تهران: شرکت افست.
- قاضیهای، فاطمه، ۱۳۷۴، اسنادی از روند اجرای معاهده ترکمان‌چای، تهران: سازمان اسناد ملی ایران.
- ، ۱۳۸۰، اسناد روابط ایران و روسیه از دوره ناصرالدین شاه تا سقوط قاجاریه، تهران: مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه.
- ، ۱۳۸۰، اسناد روابط ایران و روسیه در دوران فتحعلی شاه و محمد شاه، تهران: مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه.

- قائم مقام فراهانی، ابوالقاسم، [بی‌تا]، منشآت، گردآورنده: فرهاد میرزا معتمدالدوله، تهران: ارسطو.
- قائم مقامی، جهانگیر، ۱۳۵۸، نامه‌های سیاسی و تاریخی سیدالوزراء قائم مقام فراهانی، تهران: دانشگاه ملی ایران.
- لاچینی، ابوالقاسم، ۱۳۲۶، احوال و دستخطهای عباس میرزا قاجار نایب‌السلطنه، تهران: بنگاه مطبوعاتی افشاری.
- محمود، محمود، ۱۳۶۲، تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس، جلد ۱، تهران: اقبال.
- مقدر، غلامرضا، ۱۳۱۸-۱۳۱۹، تاریخ نظامی ایران، تهران: چاپخانه فردین و برادر.
- مهدوی، هوشنگ عبدالرضا، ۱۳۶۴، تاریخ روابط خارجی ایران از ابتدای صفویه تا پایان جنگ دوم جهانی، تهران: امیرکبیر.
- نفیسی، سعید، ۱۳۷۲، تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران در دوره معاصر، جلد ۲، تهران: انتشارات بنیاد.
- نوایی، عبدالحسین، ۱۳۶۹، ایران و جهان، جلد ۲، تهران: مؤسسه نشر هما.
- واتسن، گرنت، ۱۳۴۸، تاریخ ایران در دوره قاجاریه، ترجمه: غلامعلی وحید مازندرانی، تهران: امیرکبیر.
- وثوق، علی، ۱۳۵۸، عبرت‌نامه روشن‌دلان، تهران: [بی‌جا].
- ورجاوند، پرویز، ۱۳۷۸، ایران و قفقاز، تهران: نشر قطره.
- وزارت امور خارجه، ۱۳۷۰، راهنمای مشخصات معاهدات دوچاره ایران با سایر دول، تهران: اداره نشر وزارت امور خارجه.

مجلات:

- غنى، قاسم و عباس اقبال آشتiani، «غرامات معاهده ترکمنچای و جریان پرداخت آن»، یادگار، ۱۳۲۳، ش، سال اول، شماره ۲، صص. ۲۱-۳۵
- قائم مقامی، جهانگیر، "مسئله غرامات جنگ دوم ایران و روسیه"، برسیهای تاریخی، فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۳، سال نهم، شماره اول، صص. ۲۶۱-۲۹۰
- "نکاتی در باره قتل گریبایدوف"، برسیهای تاریخی، ۱۳۴۸، سال چهارم، شماره ۵ و ۶، صص. ۱-۳۰۵ و ۲۵۵-۲۵۶
- "سندی در باره سفارت یرملوف به ایران"، برسیهای تاریخی، بهمن و اسفند ۱۳۴۹، شماره ششم، صص. ۲۴۱-۲۵۶